

1. Боржник вважається таким, що прострочив, якщо він не приступив до виконання зобов'язання або не виконав його у строк, встановлений договором або законом.
2. Боржник, який прострочив виконання зобов'язання, відповідає перед кредитором за завдані простроченням збитки і за неможливість виконання, що випадково настала після прострочення.
3. Якщо внаслідок прострочення боржника виконання зобов'язання втратило інтерес для кредитора, він може відмовитися від прийняття виконання і вимагати відшкодування збитків.
4. Прострочення боржника не настає, якщо зобов'язання не може бути виконане внаслідок прострочення кредитора.

Коментована стаття передбачає правові наслідки прострочення боржника. Про прострочення боржника можна говорити у двох випадках:

- 1) Якщо боржник не приступив до виконання зобов'язання. В даному випадку мова йде про те, що боржник взагалі не виконує дій, що випливають із змісту зобов'язання, в строки, встановлені договором або законом, або в розумні строки.
- 2) Якщо боржник не виконав зобов'язання у строк, встановлений договором або законом. На відміну від першого випадку, тут йдеться про результат - невиконання зобов'язання у встановлені строки. Строки для виконання, як правило, встановлюються договором (це можуть бути строки поставки товару, виконання робіт, сплати грошей тощо). Якщо в договорі строки виконання не встановлені, їх можна визначити на підставі положень закону. Так, наприклад, відповідно до ч. 1 ст. 1049 ЦК, якщо договором не встановлений строк повернення позики або цей строк визначений моментом пред'явлення вимоги, позика повинна бути повернена позичальником протягом тридцяти днів від дня пред'явлення позикодавцем вимоги про це, якщо інше не встановлене договором. Якщо спеціальних норм закону немає, необхідно застосовувати загальні положення ст. 530 ЦК, відповідно до якої, якщо строк виконання боржником обов'язку не встановлено або визначено моментом пред'явлення вимоги, кредитор має право вимагати його виконання в будь-який час. Боржник має виконати такий обов'язок у семиденний строк від дня пред'явлення вимоги кредитором, якщо обов'язок негайного виконання не впливає із договору або актів цивільного законодавства. Якщо боржник допустив прострочення виконання, відповідно до положень коментованої статті можуть бути такі наслідки: По-перше, боржник, що прострочив, відповідає перед кредитором за завдані простроченням збитки. Тобто якщо внаслідок прострочення кредитор поніс якісь додаткові витрати (наприклад, замовив роботи у іншого підрядника) або має неотриманий прибуток, такі збитки мають бути відшкодовані боржником. По-друге, боржник, що прострочив, відповідає за неможливість виконання, що випадково настала після прострочення. За загальним правилом, неможливість виконання зобов'язання, що настала з об'єктивних причин, є підставою для припинення зобов'язання (ст. 607 ЦК). Жодна із сторін зобов'язання в такому випадку не несе обов'язку відшкодування збитків іншій стороні чи несення якоїсь іншої відповідальності. Коментована стаття містить виключення із цього правила. Боржник, що прострочив, зобов'язаний відшкодувати кредитору збитки, завдані неможливістю виконання, навіть і в тому випадку, коли така неможливість є об'єктивною і трапилася незалежно від волі боржника (наприклад, якщо після прострочення виконання предмет виконання загинув). По-третє, кредитор може відмовитися від виконання зобов'язання та вимагати відшкодування збитків, якщо внаслідок прострочення боржника виконання зобов'язання втратило для нього інтерес. Наприклад, якщо предметом зобов'язання було написання логотипу замовника на ялинкових прикрасах для подарунків до Нового року, несвоєчасне виконання такого обов'язку боржником може бути підставою для втрати

інтересу кредитора до виконання (кредитору не потрібні ялинкові прикраси із логотипом після Нового року). Отже в такому випадку кредитор вправі заявити про відмову від договору та вимагати повернення грошей та відшкодування завданих збитків. Боржник не буде вважатися таким, що прострочив, якщо він невчасно виконав свій обов'язок внаслідок прострочення кредитора. Так, якщо відповідно до змісту зобов'язання кредитор має здійснити певні дії, пов'язані із забезпеченням виконання або із прийняттям виконання (наприклад, надати транспорт для вивезення товару зі складу продавця або передати технічне завдання для початку конструкторських робіт), невиконання боржником своїх обов'язків в даному випадку не буде вважатися простроченням, а отже не будуть наставати загальні наслідки, передбачені коментованою статтею.